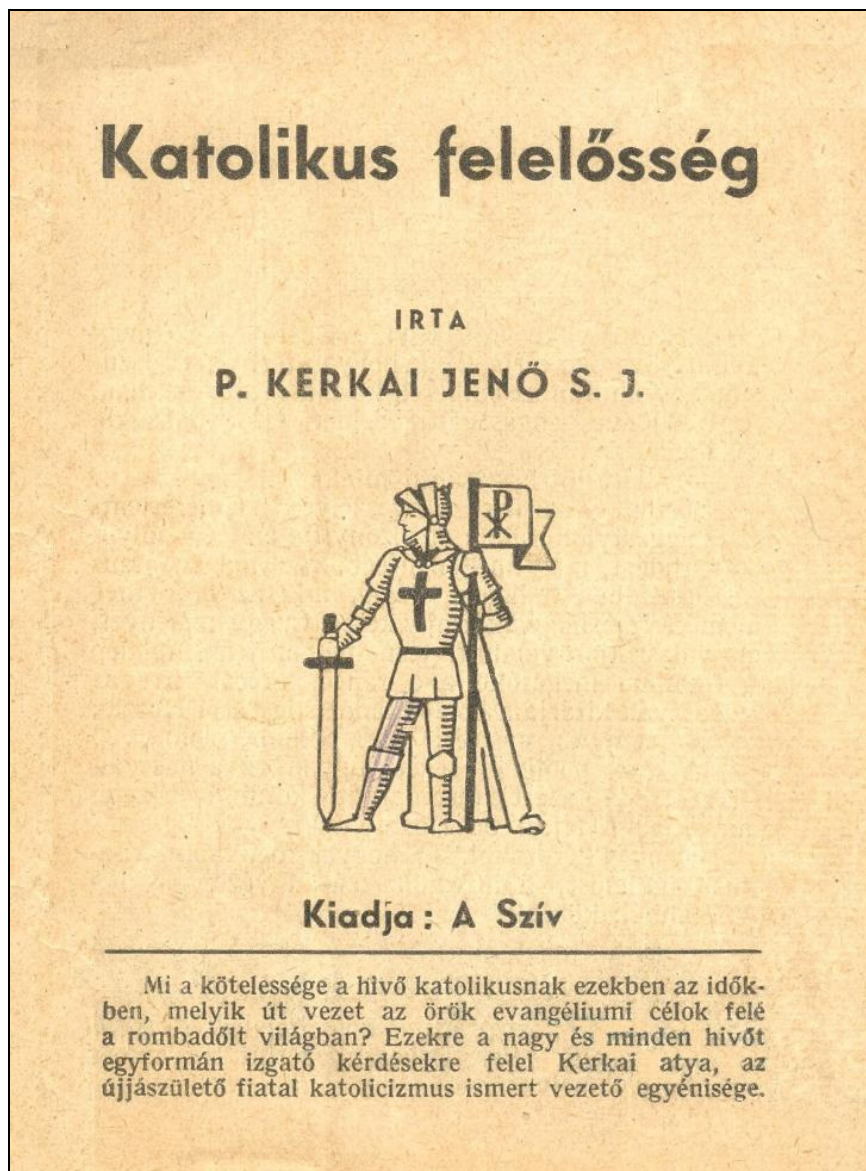

Kerkai Jenő

Katolikus felelősség

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Kerkai Jenő
Katolikus felelősség

Imprimi potest.
Bp. 23. nov. 1946.
Vel. Reisz S. J. Vicepraep. Prov. Hung.

Nihil obstat.
Dr. Carolus Gigler, mp. censor praeses.

Nr. 6598/1946. Imprimatur.
Strigonii, die 9. dec. 1946.
Dr. Joannes Drahos, m. p. vicarius generalis

A könyv elektronikus változata

Ez a program a Szív kiadásában 1946-ban megjelent füzet elektronikus változata. Az elektronikus változat a jezsuita rend magyarországi tartományfőnökének az engedélyével készült. A programot szabadon lehet használni lelkipásztori célokra. Minden más szerzői jog a jezsuita rend magyarországi tartományáé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Miért jöttél?.....	4
Jézus alapgondolata	4
Isten Országa – Isten dicsősége	5
Dante három fenevadja	5
A romokat helyre kell állítani!	5
Mindent Krisztusban.....	6
Teljesértékű kultúrát!	6
Haladó szellemű társadalmat!	7
Igazságos gazdasági rendet!.....	8
Embert boldogító politikát!.....	9
Természetfeletti életet!.....	9
Krisztus jöjj vissza közénk!	10

Miért jöttél?...

A legnagyobb írok egyike Dosztojevszkij, megrendítő képben tárja elénk, hogyan tért vissza Jézus 1500 év múltán az emberek közé álcázott alakban. Egy 90 éves aggastyán felismeri Őt s odasúgja fülébe:

– Miért jöttél zavarni minket?

Börtönbe zárják a veszélyes „Ismeretlent”, s az aggastyán órákon át bizonyítja előtte a súlyos kavarodást, mely megjelenéséből származik. Jézus síri csendben hallgatja végig, míg az öreg meg nem kéri Őt, hogy akármily keserűt vagy keményet, de válaszoljon valamit. Jézus némán feláll, odalép, s finoman megsókolja a ráncos arcot. Erre az aggastyán kitarja a börtönkaput s így szól Hozzá:

– Menj és ne térj vissza többé soha...!

„A csók pedig ott égett ugyan az aggastyán szívéen, de azért megmaradt korábbi nézetei mellett” – fejezi be Dosztojevszkij.

Jelenlegi kérdésünk is: hogyan fogadnók Krisztust, ha most, a huszadik század vége felé, betoppannék közénk?

Jézus alapgondolata

Sokat vitatkoztak azon, hogy *mi volt Krisztus tanításának eszméje?* Egyesek szerint az ember szeretete, amely szívesen odaadja a mellényt is, ha a kabátot kéri a nyomorba zuhant felebarát, mások szerint a csendes áldozatvállalás, mely hasonlít a földbe hullott búzaszemhez, hogy halálával életet teremjen. Vagy talán a Gondviselőre való derült ráhagyatkozás a mezők liliomának és az ég madarainak példája szerint?

Krisztus alapgondolata mindezeket átöleli egyetlen nagy történelmi eszményben: *az Isten Országá* örök tervében és valóságában.

Az Isten országának a földön nincsenek határai, hozzátartozik a földkerekség minden birodalma az összes világtájakon. Időben sem lehet megjelölni, hogy mitől meddig tart élete, mert kezdetét a teremtés hajnalán kell kezdenünk, a végét az utolsó ítéletben sem találjuk meg, minthogy átnyúlik az örökkévalóság titokzatos végtelenségébe. Látható középpontjában a teremtés koronája, *az Ember* áll, akit Isten csodálatos adottságokkal alkotott s a bűnbeveszés után még csodálatosabban megmentett.

Igaz, hogy az ember testi-lelki világának bámulandó titkaival és még inkább természetfölötti életének itteni beteljesülésével az Isten Országának talaját, gyökerét és alapját jelenti – mégis Isten Országá nemcsak „bennetek vagyon!”

Az Isten Országához tartozik mindaz, ami a megteremtett és *megváltott emberi lélek mozgásából születik*. A szellemi haladás kiolthatatlan szomja, a kultúra sokféle alkotása – Isten Országához tartozik. Az ember örök vágya a közösségi élet után s ennek gyümölcse a család és az állam – Isten Országának alkotóeleme. A mező, amelyen orcája veritékével keresi kenyerét az ember, a műhelyek gépei, a kereskedelem tevékenysége – az ember révén mind-mind az Isten Országához számít. De a politika sem lehet idegen tőle, mert ez a mai életünket a földi boldogulás felé hivatott irányítani.

Isten Országa – Isten dicsősége

Az egészséges szülők izgalmas örömmel várják első gyermekük világrajöttét, s fürkészik arcán, hogy melyikük vonásai tükröződnek vissza. Apa, anya boldogságát leli abban, ha gyermeke tekintetéből saját maga lényé sugárzik feléje.

Az Isten is öröktől fogva tervezte az embert, s elgondolta mindazt, amire az embert tehetségei sarkallják. Aztán megteremtette az embert, aki alkotásra vágyik, amint a művész látható formában akarja megjelentetni a lelkében hordozott eszmét.

S keresi az Isten, nemcsak az emberi lélek, hanem az *egész emberi élet* arcvonásain, vajon visszatükrözik-e azok az örök, isteni szándékokat?! Mindenekelőtt az ember belső lelkivilága, a hit fénye, az erkölcs jósága a kegyelem élete az-e, amit a teremtő-megváltó-megszentelő isteni Szentháromság szándékozott? De vizsgálja a kultúrvilág minden megnyilatkozását, a szociális élet minden vonalát, a gazdasági törvényeket és a politika területét – vajon olyanok-e, aminőknek Ő tervezte azokat öröktől fogva?

Ha Isten gondolatai valóban fölragyognak az emberi élet arcvonásain, akkor a nagy alkotó örömét leli azokban, megdicsőült bennük. Itt a teremtés végső célja és az emberi élet legmélyebb értelme!

Dante három fenevadja

De az ember belső világában sötét erők is kavarnak. Dante három vadállatban szemlélteti őket: Góg oroszlánja, a Kéjvágy párduca és a Kapzsiság nöstényfarkasa. Vagy mind a három, vagy egyik-másik közülük hatalmába ejtheti, sokszor észrevétlenül, teljes lelki életünket. *S minél több ember sínylődik a fenevadak rabságában, annál inkább szétárad ez az állapot az emberi sors összes tájain:* szellemi kultúrára éppúgy, mint a politikai életre. Nyomában a hit fénye helyébe sötétség, az erkölcsi jóság helyébe aljasság üti fel a fejét, a művelt emberek helyébe civilizált kultúr-vadok lépnek, szociális haladás helyett társadalmi rabszolgaság, s földi boldogulást biztosító politika helyett a hazugság és a rémuralom hatalmasodik el.

Láthatja-e Isten az ilyen világ arcán az Ő örök terveinek visszatükröződését? Lelheti-e örömét, dicsőségét benne? Ellenkezőleg! Az ilyen világ, gyarló módon, így mondhatjuk, az Isten gyalázata, szégyene és szomorúsága, mint ahogy a rosszul sikerült műalkotás, az elzüllött család, a művész vagy a szülő számára fájdalmat jelent. Az Isten Országának aranysárga, szép búzájában így tetszik fel a fekete konkoly.

A romokat helyre kell állítani!

Városaink szomorú pusztulása idején nagyon is megértjük, mit jelent: A romokat helyre kell állítani! Bárcsak ugyanilyen világossággal látnók át a másik nagy valóságot is: Az Isten lerombolt dicsőségét helyre kell állítani!

Mindenek előtt reparálni kell az ember belső lelki világában vallási és erkölcsi életét, de ugyanolyan szükséges a külső világ újjáépítése is: a megrohadt kultúra helyébe egészséges szellemet: rabszolgaság helyébe tisztességes életet!

Mi más az engesztelés műve, mint az Isten lerontott dicsőségének helyreállító munkálata? A népek apostola szerint „az Isten akaratának titka” abban áll, hogy helyreállítson Krisztusban mindent, ami az égben és a földön van. (Ef 1,10) Így tehát az ember révén az egész élet, maga az anyagi világ is visszatalál az Isten megdicsőítésének ősi vonalába. „A teremtett világ is

felszabadul majd a romlottság rabszolgaságából az Isten fiai dicsőségének szabadságára”. (Róm 8,21)

Mindent Krisztusban

A titokzatos Istenség második személyét Imago-nak, Verbum-nak, Logos-nak nevezi a kinyilatkoztatás. Azt igazolják e szavak, hogy a Szentháromság életében az Atya gondolatát, terveit, eszméjét, szándékát a Fiú személyesíti meg nemcsak az isteni belső világra, hanem a külső teremtésre vonatkozólag is.

„Omnia per Ipsum facta sunt”, tehát „mindenek Őáltala lettek”, az örök isteni eszme minta szerint. A nagy világmindenség éppúgy, mint az ember kis világa. A második isteni személy által lett az ember lelki világának két legfőbb tényezője: a vallás igazságai előtt meghajló értelme és az erkölcsi jó után nyúló szabadakarata. De végső sorban Őáltala lett mindaz, amit az ember létrehoz: szellemi kultúránk, társadalmi közösségek, gazdasági és politikai tevékenység. Egyszóval a második isteni személyre, mint végső ős-eszményképre vezetendő vissza az Isten földi és égi Birodalma.

Nem magától értetődő igazság-e tehát, hogy „midőn az Ige testté lőn”, legkedveltebb középponti gondolatát az Isten országának eszméjében jelöljük meg? És ha a megtestesült Ige, a Krisztus látja Isten országában a romokat, a megtépázott területeket, a meggyalázott városokat, a megölt lelkeket, beteg szellemet, a hitelenség sötétségét és az erkölcsi pocsolyát – nem borzong-e végig lelkén ugyanaz, amit Jeruzsálem pusztulása fölött előre érzett? *Az Isten lerontott dicsőségének rendbehozása lett* a Megváltó földi küldetése: helyreállítani mindent az örök eszmény szerint.

Ezért foglalja el Krisztus egész emberi lényét az Isten elsikkadt dicsőségének helyrehozása, a földi élet minden területén. Ő a legnagyobb újjáépítő, vagyis Ő az első engesztelő!

Aki pedig Krisztust csak egy kicsit is megismeri, csak egy cseppet is szereti, kell hogy az Ő szívügyét saját életfeladatának is tekintse. „Helyreállítani mindent Krisztusban.”

Így küzd közel egymáshoz az örök Ige és a földi küzdelem. Így bukkanunk rá a Jézus Szíve-kultusz igazi lényére és súlypontjára.

Teljesértékű kultúrát!

A katolikusok táborába gyakran csúsznak be téves felfogások az emberi műveltségről. Visszasóhajtják azokat a „boldog időket”, amikor még az „írás-olvasás tudománya nem csavarta el az egyszerű jó emberek fejét”. Gyanakodva néznek minden „népboldogítót”, aki túlságosan fel akarja szarvazni a parasztot. A szaktudás hirdetését szívesen átengedik a szocialistáknak, a népi kultúra követelését kálvinista íróknak! Az igazi műveltség eszményképének szintiszta aranya összekeveredik ebben a zagyva nézetben a valóban veszélyes álműveltség és félműveltség hitvány salakjával.

Így születik meg az a beteg állapot, amelyben a kiváltságosak, szerencsések csekély csoportja gögösen trónol „magas kultúrájának” fényes elefántcsonttornyában és nyugodtan tűri a milliók életében terjengő sűrű sötétséget. De így alakul ki az a ferde szellem is, amely a kultúrát vallással akarja pótolni, s széllel bélelt álmodozókat nevel, mint ahogyan valamelyik budapesti katolikus népkonyhán öntudattal magyarázza az egyik ingyen ebédlő fiatalember: „Mostanában azzal foglalkozom, hogy kuplékat átfordítok szentes énekekre”. S ahelyett, hogy zsákolni vagy tanulni küldték volna, elismerésül dupla adagot mértek neki. Aki a kultúráról, a vallás nevében helytelenül ítél, ne csodálkozzék, hogy válaszul megkapja: Amit te csinálsz, az ópium a népnek!

A manicheikus és egyéb eretnekségek különböző változatai gyanakodva nézték a művészetet és a tudást, az igaz Egyház azonban mindig magasra tartotta a kultúra égő fáklyáját. A képek lerombolói és a gépek összetörői nem a mi oldalunkról kerültek ki. Nálunk Szalézi Szent Ferenc azt hirdette, hogy a kultúra szinte a nyolcadik szentség, az aggastyán XIII. Leó pedig ódát írt a szikratávíróhoz, amikor felfedezésének híre érkezett hozzá.

Az emberi tudáson át az isteni igazságosság világot felénk a művészet remekeiben, isteni szépség csillanik fel. S az Isten képére alkotott ember kiművelt szellemi arca nem a Teremtőt tükrözi-e vissza?

De a széleskörű szaktudás sem lehet közömbös az isteni örök szándékok szerint! A szabad pályákon mozgó ember kitűnő szakképzettsége: az orvos gyógyító tudománya, a mérnök tervező tehetsége, a tanár nevelő talentuma és valamennyi többi nemde visszanyúlik végső gyökerében az emberi élet isteni Tervezőjéhez, Nevelőjéhez és Doktorához? A mezőgazdaságban járatos szaktudás, a kereskedelem és ipar ezer fortélyának gyakorlata vajon nem szolgálja-e természetes igényeink kielégítését, földi életfeladatunk tartalmát, amelyet mind-mind végső sorban az Isten tervezett?

Teljesértékű kultúrát azonban csak akkor építhetünk egy nép életében, ha általános műveltségünk és szaktudományunk termékeny egységbe találkozik a sajátosan népi kultúrával, nálunk a magyar nép adottságaiból fakadó műveltséggel. Isten örök eszméjében ugyanis nemcsak az egyéni élet és az egész emberiség gondolatát, hanem a népcsaládok sajátos arculatát is felfedezhetjük. Ezért oly drága kincs nekünk nemcsak földi, de égi szempontból is minden, ami magyar: nyelvünk zengése, zenénk akkordja, nótánk dallama, táncunk üteme, észjárásunk módja, kedélyünk színe, képzeletünk világa, vonalaink hajlása, emberi magatartásunk és jogi szokásaink – mindezeket át magyar színben ragyog fel népünk életében az örök-egy isteni eszme.

Ezért nyúlunk vissza a parasztság megőrizte ősi magyar hagyományok talajáig és a Halotti Beszéd szerzőjétől kezdve a népi írók műveit kutatjuk milyen arculattal jelentkezik a magyar lelkeken átszűrődött igazság és szépség. A primitív és ősi magyar formákat azonban ne akarjuk megmerevíteni, hanem klasszikus tökéletességig kell emelni azokat, hogy a külön általános úri és a külön magyaros paraszti-kultúra helyett egységes nemzeti műveltségünk legyen klasszikusan magyar.

* * *

Ha pedig az igazi emberi műveltség nappali világossága helyett valahol az elmaradottság és álkultúra sötétsége terpeszkedik, ha a népi kultúra gyönyörű virágai elhervadnak s gyümölcsei megférgesednek, akkor konduljon meg lelkünk mélyén a nagy isteni parancs: „Állítsatok mindent helyre Krisztusban!”

Haladó szellemű társadalmat!

Külszínre vallásos emberek gyakran hangoztatnak mélyen pogány nézeteket társadalmi téren. Hiába rázzák kapuinkat a huszadik század forradalmának erői, ők még mindig csöcselék munkásnépségről locsognak, hiába száguldanak felettük a századok, ők még mindig visszaáhitózzák azt a „boldog” kort, amikor „alázatos” jobbágyok serénykedtek a sokezer holdas nagybirtokon. Ezeknek a ködfejú teremtményeknek lelke mélyén ott ólálkodik a pogány Aristoteles tétele, mely szerint a „kiválasztottak” magas kultúrája a rabszolgatömegek alacsonyása nélkül nem épülhet fel.

Nem dőreség a tízéves gyermeket pólyába takarni, vagy húszéves lábra gyermekcipőt erőltetni? Csecsemőknek pólya a szeretet és jóság parancsa, felnőtteknél azonban ostobaság és komédia. Ugyanígy szól a közösség fejlődésének törvénye is.

Sohasem jó tanácsadó az önző érdek, homályos hagyomány, vagy szeszélyes egyéni ötletek. E pontban is a döntő az örök isteni gondolat és szándék.

A maradiság az emberi gyarlóság vagy hitványság terméke, az Isten szelleme fejlődést, és haladást jelent az egész teremtett világban.

Ne ámítsa senki magát, hogy a kereszténység csak az Isten előtti egyenlőséget hirdeti, *a kereszténység, minél nagyobb a lehetőség, a legnagyobb egyenlőségre törekszik az emberek között is.* A szerepek különbözősége nem jelenti a zsarnok és a szolga szükségszerű társadalmi különbözőségét, mert a fejet ugyan legfölülre helyezte az Isten, a lábat pedig arra, hogy a földön sárban járjon, mégis a láb jólétéért töpreng és szolgál a fej. Kell-e ennél nagyobb különbség és nagyobb egyenlőség egyszerre? Ez a szellem alakítja ki a természet rendjének megfelelően a foglalkozási ágakra szerint tagozódó önkormányzatok rendszerét, amelyben nincsenek „alsó néprétegek”, nincsenek „kiváltságos osztályok”, hanem vannak egymás mellé rendelt, megbecsült emberi hivatások. Ezt a felfogást hirdette ki ünnepélyesen XI. Pius pápa *Quadragesimo Anno* kezdetű szociális körlevele. Kár, hogy oly sok nagyothalló keresztény hallgatta...

Szembe kell fordulnunk minden olyan irányzattal, amely a társadalom foglalkozási szervezete helyett a születési, gazdasági vagy pártelőjogok osztályozódását akarja meghonosítani. Származásra, életkorra való tekintet nélkül, csak a nagyobbértékűség és a közérdekű többségteljesítmény lehet a döntő szempont, hogy valaki a közösség életében különleges szerepet kapjon.

Igazságos gazdasági rendet!

Isten előtt nem lehet közömbös a gazdasági élet Igazságos rendje, vagy embertelensége, hiszen a mindennapi kenyér a Miatyánk hét kérése között kapott helyet és az ártatlan Ábel vére után a munkások megcsalása is az égbe kiállt.

Nekünk rokonszenvvel kell kiérni a munkásság minden méltányos küzdelmét, gazdasági helyzetének javításáért. Az emberi munkára úgy tekintünk, mint a termelés rendjében elsőrendű tényezőre, s méltán elvárjuk, hogy a szorgalmasan dolgozó emberi magántulajdont, főként a házhelyet, a kertet és termelőeszközöket szerezhessen akár mezőgazdasági, akár ipari, vagy szellemi hivatáskörben fáradozik. A társadalmi békecsillag csak akkor ragyog fel az égen, ha az anyagi javak termelésének fokozása mellett a nemzeti jövedelem eloszlásának társadalmi igazságossága is érvényesül.

A múlt meddő szidása helyett *segíteni kell minden eszközzel a földhöz jutott parasztságot,* hogy a kezdet válságain átvergődve, belterjes műveléssel gyümölcsészettel, mezőgazdasági iparosítással és a kisgazdaságok állattenyésztésével hazánkból a Kelet-Európa Dániáját, a valódi Kert-Magyarországot építhesse ki. Minden erkölcsi erőt latba kell vetni, hogy a beszerző, értékesítő, termelő és hitelszövetkezetek csakugyan a dolgozó ember javára alakuljanak és virágozzanak.

Minden megszületett ember nemcsak helyet és munkát, de kenyeret is találjon a nap alatt. A szociális pápák tanítása szerint a dolgozó ember keresete akkora legyen, hogy abból egész családját is tisztességesen el tudja tartani. Azok pedig, akik rokkantságuk, betegségük, vagy öregségük miatt dolgozni képtelenek, ne legyenek az irgalmasság bizonytalan alamizsnájára utalva, hanem a szeretet szellemében a természeti törvény parancsa alapján gondoskodják róluk a társadalom.

A világháború előtt egy holland professzor látogatott el valamelyik alföldi városunkba. Felülmúlhatatlanul bőkezű vendégszeretettel ellátták minden földi jóval. Nagyszerű nép lehet ez a magyar – mondotta a professzor –, hogy ennyire megbecsüli az idegent, miként bánhatik az a saját fajtájával?! Azután megszemlélte a külváros munkásnegyedeit, szótlanul nézte végig a város gazdagságán ordító szociális nyomort és utána így szólt:

– Rejtély előttem uraim, hogyan lehetnek Önök saját népükkel szemben ilyen szívtelenek?

Mi katolikusok is méltán mondhatjuk el e tekintetben is naponkint a Confiteort. A hárommilliónyi földhöz ragadt agrár-proletáriátus – túlnyomó részben katolikus – nyomorult helyzete kevés nyugtalan éjszakát okozott nekünk. Fel fogják jegyezni egyszer a mi álkeresztény korszakunkról, hogy általában a lóistállók egészségesebb épületek voltak, mint a szegényemberek lakásai.

Aki igazságosabb gazdasági rendért harcol, öntudatlanul is Krisztusban végzi az újjáépítést.

Embert boldogító politikát!

Számtalan csalódás után úgy tekintenek sokan a politikára, mintha az a szemfényvesztésnek, hazudozásnak és karriervadászatnak a területe volna. De gondoljuk meg; milyen pocsolyába viszi az emberi szenvedély a szerelmi életet és mégis a házasság szentsége az Isten fölséges intézménye marad. Nem kell-e keresnünk tehát ebben az irányban is az örök Eszme érvényesülését a földön?

A világ legmagasabb rendű értéke ugyan az emberi személy, méltósága, mégis a természet parancsa azt követeli, hogy állami közösségekben éljenek a családok és egyének. *A politika szabja meg a nemzet szabad döntése szerint magát az államformát*, de bármilyen legyen is ez, az emberi személyt eszközként soha nem használhatja céljaira: csak annyira kösse meg az egyének szabadságát, amennyire az okvetlenül szükséges, és annyi szabadságot engedjen, amennyi csak lehetséges.

A politika feladata a keretet megfelelő étellel kitölteni, ezért kell gondoskodnia a teljesértékű kultúra kibontakozásáról, a haladó szellemű társadalom valósulásáról, az igazságos gazdasági rend megközelítéséről.

Természetfeletti életet!

Úgy beszélünk néha, mintha csak a kegyelem világa az Isten Országában végső betetőzés, korona és ráadás volna. Pedig a természetfeletti életet még inkább fundamentumnak, forrásnak és keretnek kell tartani. Annak az Embernek legbensejét érinti ugyanis, akiből minden kultúrellet, szociális és gazdasági törekvés származik.

Milyen sorsdöntő jelentőségű ténynek kell tartanunk, hogy ott fénylik-e valakinek a lelke mélyén a hit világossága, amely a vallás igazságait besugározza. Isten, lélek, túlvilág, megváltás, kegyelem – üres fogalmak, vagy élő, átélt valóságok-e? Némelyek azt állítják, hogy a dogma nem fontos, az erkölcs a lényeg. Mennyire felszínes és mily veszedelmes felfogás! Akiben a hit nem aludt ki, ha erkölcsileg el is tévedett, biztosabban visszatér, mint az olyan ember, aki hitelenségében gögösen igazolni igyekszik aljasságát.

Ahol az értelem meghódol a vallás igazságai előtt, ott a lelkiismeret szüntelenül törekszik az erkölcsi jó felé. A lelkiismeretben ugyanis nemcsak Isten képe tükrözik vissza, hanem Isten hangja is megnyilatkozik az ösztönző, vagy a korholó szózatban. A hívő lélek minden erejével követi ezt a szózatot, mert benne nemcsak a természet útmutatását, hanem a természet Urának utasítását tekinti.

A földi élet legmegrendítőbb titka abban áll, hogy a gyarló ember, a sár fia a Szentlélek templomává válhatik, mert a megszentelő kegyelem révén Krisztus szava szerint a Szentháromság tér be hozzá, hogy lakást vegyen nála. S ahol a természetfeletti életnek ez az áramköre jelen van, ott különösképpen és gyakran részesül a pislákoló emberi felsőbb megvilágosításban és a bukácsoló akarat magasabb erősítésben.

Nincs viszont az a szétrombolt város, vagy legázolt mező, amely kétségbeejtőbb képet mutatna, mint egy olyan nép élete, amelyben kialudt a hit, elrothad az erkölcs, nem árad kegyelem, – az ilyen nép megkezdte a kárhozottak életét a földön.

Isten Országának középpontjában áll a természetfölötti élet, ha ez lüktető, belőle kultúra sarjad és olyan közélet, amelyben érdemes élni. Ha a kegyelem élete eltűnik, helyébe pusztaság, sötétség és a halál rémülete ver tanyát.

Krisztus jöjj vissza közénk!

A népek szörnyű csatájában levérezve, erkölcsi és anyagi birtokállományában megtépázva tántorog a mai magyarság. Érzi, hogy a történelmi megpróbáltatások örvényének mélyére zuhant, ahol csak a teljes elpusztulás, vagy egy nagy megújulás között lehet választania.

Mikor egy nemzet legmélyebbre esik, az lehet számára történelmi föleszmélés és a lendületes felülkerekedés kedvező pillanata.

Ha magyar hazánkban a Krisztus Titokzatos Teste élő valóságként jelentkezik, a lelkekben lüktető kegyelmi erők révén megújulhat nálunk, a föld színe minden területén. Nyomában egészséges kultúra virágozik, emberséges társadalom éled, vagyis a kereszténység és magyarság olyan együttese lép elő, amely példamutató lehet az egész világnak. Akkor elmondhatnák rólunk: kis ország, de nagy nép lakik benne.

Újjáépíteni Krisztust a lelkekben, újjáépíteni az élet minden területét az Ő szellemében – az Isten dicsőségének ez a szolgálata a nagy magyar engesztelés.